

кібератак в тій чи іншій мірі. Адже, навіть не зазнавши прямих фінансових втрат від кіберзлочинів, зіткнулися з їх негативним впливом на продуктивність працівників, розподіл робочого часу, імідж фірми в цілому. Найбільш небезпечними для бізнесу є кібератаки, спрямовані на викрадення інтелектуальної власності та кібершпигунство, які часто супроводжуються ще й вимогами про викуп. Близько $\frac{2}{3}$ усіх матеріальних збитків від кібератак пов'язані саме з фінансовими злочинами та втратою інтелектуальної власності [5].

Таким чином, з урахуванням зростання зовнішніх та внутрішніх загроз інформаційній безпеці національної економіки, підвищення рівня фінансових втрат у випадку їх реалізації, необхідність формування безпекоорієнтованого інформаційного середовища є актуальною проблемою в аспекті забезпечення фінансової стійкості національної економіки України.

Список використаних джерел

1. Onyshchenko, S., Hlushko, A., Yanko, A. Role and importance of information security in a pandemic environment. *Economics and Region*. 2020. Volume 2 (77), 103-108.
2. Офіційний сайт NCSI Project Team. URL: <https://ncsi.ega.ee/country/ua/>
3. Microsoft Digital Defense Report. October, 2021. Homepage. URL: <https://www.microsoft.com/en-us/security/business/microsoft-digital-defense-report>
4. Офіційний сайт Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України. Україна успішно відбила найбільшу DDoS-атаку в своїй історії. Лютий, 2022. URL: <https://cip.gov.ua/ua/news/ukrayina-uspishno-vidbila-naibilshu-ddos-ataku-v-svoyii-istoriyi>
5. Economic Impact of Cybercrime – No Slowing Down. Report of the Center for Strategic and International Studies (CSIS), 2018. URL: <https://www.csis.org/analysis/economic-impact-cybercrime>.

УДК 336

Вергал К.Ю., к.е.н., доцент

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (м. Полтава, Україна)

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ПІДТРИМКИ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Однією з основних тенденцій розвитку світової економіки в останні роки стала бурхлива цифровізація, яка через впровадження інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій в усі сфери життя спричинила виникнення нових організаційних форм, підходів та моделей організації бізнесу у торгівлі, логістиці, виробництві, державному управлінні, соціальній сфері тощо. У класичному розумінні «цифрова економіка» – це діяльність, в якій ключовими факторами (засобами) виробництва є цифрові дані та їх використання, що дозволяє суттєво збільшити ефективність / продуктивність у різних видах економічної діяльності [2, 3]. Однак, в умовах воєнного стану, представлення даних у цифровому вигляді, їх обробка та використання в великих обсягах стає засобом значної економічної переваги, що сприяє підтримці бізнесу, підвищує підприємницьку мобільність та організацію бізнесу на територіях, де не ведуться воєнні дії.

Пріоритетом у забезпеченні спроможності економіки воєнного часу є цифровізація та спрощена система вчинення регуляторних та реєстраційних дій у сфері підприємництва. Протягом лютого-червня 2022 року, основними інструментами такої підтримки стали:

- платформа цифрової взаємодії для допомоги релокації бізнесу (ДП «Прозорро.Продажі») [1];
- Єдиний державний реєстр, в якому міститься інформація про компанії та ФОП та реалізовано можливість проведення нагальних реєстраційних дій;
- Державний реєстр обтяжень рухомого майна у формі прикладного програмного інтерфейсу;

- додаток «Дія. Бізнес», який дозволяє отримати підприємцям онлайн консультації від експертів, які мають чималий досвід роботи у малому та середньому бізнесі;
- урядова програма з працевлаштування внутрішньо переміщених осіб, яка дозволяє зареєструвати дані про працевлаштовану особу через портал Дія;
- аграрна платформа Міністерства аграрної політики та продовольства України по збору актуальних потреб аграріїв під посівну онлайн agrostatus.org;
- онлайн-платформа для покращення логістичних маршрутів аграріїв в умовах воєнного стану prodsafety.org;
- чекліст від ініціативи UA Anti-crisis, що допомагає зібрати інформацію про ресурси, побудувати стратегію та зробити конкретні кроки для запуску бізнесу;
- законопроект про дерегуляцію ведення бізнесу в Україні, який дозволяє подати декларації онлайн – через додаток чи портал «Дія» або Єдиний державний вебпортал електронних послуг;
- національна платформа продовольчої безпеки від Держпродспоживслужби;
- платформа Biz For Ukraine з пошуку міжнародних проєктів підтримки українських підприємців
- платформа Keep Going для інформаційної, фінансової допомоги та експертної підтримки власників мікро- та малого бізнесу;
- торговельно-сервісна платформа LITERPROM для онлайн розміщення готової продукції легкої промисловості вітчизняних виробників;
- інформаційна сторінка від LIGA360 та LIGA ZAKON з інформацією для бізнесу під час війни;
- універсальний платіжний сервіс для бізнесу – безоплатний мобільний застосунок «Жабка», що дозволяє приймати безготівкові оплати у будь-якій соціальній мережі або месенджері;
- платформа підтримки підприємців (маркетплейс) Do Business with Ukrainians;
- національна платформа ProdUkraine для організації співпраці українських торговельних мереж з іноземними виробниками та постачальниками;
- онлайн сервіс «Є-Товар», який дозволяє постачальникам і виробникам завантажувати каталоги продуктів і товарів;
- онлайн платформа для бізнесу «Один одному» від Національної електронної біржі, яка дозволяє обмінюватися фахівцями, обладнаннями, технологіями, ресурсами для вирішення бізнес-задач;
- волонтерських проєкт на підтримку українського бізнесу UA business global за для онлайн освітньої підтримку підприємців;
- онлайн платформа Leleka, яка поєднує український бізнес та іноземних клієнтів;
- «Декларація – послуга для підприємців на порталі Дія, що дозволяє онлайн отримати ліцензію, сертифікат, посвідчення, рішення, дозвіл або висновок;
- віртуальний центр Дія. Бізнес – гаряча лінія щодо працевлаштування та підприємництва;
- чат-бот з відповідями на питання щодо трудових відносин під час війни від Міністерства економіки України;
- безкоштовні онлайн курси та воркшопи для підприємців ReStart Meetings, СМС-Ukraine;
- інформаційний сайт Головного сервісного центру МВС України для забезпечення інформаційної підтримки на час війни.

Важливою особливістю впровадження вищезазначених інструментів є спільні ініціативи від державних органів, бізнес-структур, волонтерів, громадських організацій, університетів, ІТ-компаній, що в комплексі забезпечує їх ефективну реалізацію, що дозволило за час війни зареєструвати 28442 ФОПи та 4584 компанії та відновити кількість продажів товарів з 7% в перші дні війни до 85 % від довоєнних показників [4], евакуювати 156 підприємств. Зростанню показників сприяли і рішення української влади щодо зниження

податкового навантаження, безвідсоткове кредитування бізнесу «5-7-9 відсотків», допомога у розмірі 6500 грн для тих, хто втратив роботу через війну.

Список використаних джерел

1. В Україні запустили платформу цифрової взаємодії для допомоги в релокації бізнесу / Prozorro.Продажі. 2022. 11 квіт. URL: <https://prozorro.sale/news/v-ukrayini-zapustili-platformu-cifrovoyi-vzayemodiyi-dlya-dopomogi-v-relokaciyi-biznesu>
2. Карчева Г. Т., Огородня Д. В., Опенько В. А. Цифрова економіка та її вплив на розвиток національної та міжнародної економіки // Фінансовий простір. - 2017. - № 3. - С. 13-23. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fin_pr_2017_3_4
3. Коляденко С. В. Цифрова економіка: передумови та етапи становлення в Україні та світі // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2016. № 6. С. 105–110.
4. Тренди економічного фронту: як працює бізнес під час війни. Дані Опендатабот. URL: <https://business.diia.gov.ua/cases/novini/trendi-ekonomichnogo-frontu-ak-pracue-biznes-pid-cas-vijni-opendatabot>

УДК 336.7

Вертебний І.В., студент
Науковий керівник Онищенко С.В. д.е.н., професор
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(м. Полтава, Україна)

ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ ЯК НЕОБХІДНА ПЕРЕДУМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Вперше на рівні держави проблема фінансової освіченості населення була піднята у США. Причому зміст поняття «фінансова грамотність» сьогодні у Сполучених Штатах трактується дуже широко, включаючи, окрім питань ведення домашньої бухгалтерії, управління кредитами, пенсійного планування тощо навіть дії пов'язані з управлінням грошовими доходами і витратами під час стихійних лих, терористичних актів або ж у випадку раптової хвороби. Крім того, популяризація освітніх економічних питань здійснюється досить активно, починаючи з початкової школи.

Фінансова грамотність – це сукупність теоретичних знань, а також здатність населення використовувати свої знання на практиці. Фінансова грамотність складається з ефективного управління власними фінансами, здійснення обліку доходів та витрат, уміння орієнтуватися в особливостях різноманітних фінансових продуктів та послуг, мати актуальну інформацію щодо ситуації на фінансових ринках, приймати обґрунтовані рішення щодо фінансових продуктів і послуг та нести відповідальність за такі рішення [1, с. 100].

Фінансова грамотність розкриває знання про фінансові ринки, особливості їх функціонування та регулювання, професійних учасників і пропонує ними фінансових інструментів, продуктів та послуг, вміння їх використовувати з повним усвідомлення наслідків своїх дій і готовність прийняти на себе відповідальність за прийняті рішення. Багато людей фінансово безграмотні: живуть у борг, досить часто беруть кредити та не контролюють витрату грошей. Для них гроші це лише засіб для споживання.

Фінансова грамотність є один із чинників, що підвищує фінансовий добробут людини, разом з іншими чинниками, як-от її дохід і зовнішнє середовище.

Так, знання основних понять фінансової грамотності надає змогу громадянам (членам домогосподарства) уникнути великої кількості помилок, наприклад при складанні сімейного бюджету, та повисити рівень обізнаності населення (кожної особистості) та допоможе вирішити ті чи інші задачі у цілій низці фінансово-економічних питань.